

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

М.З.Н.

Мала академія наук
України під егідою
ЮНЕСКО

Національний
технічний університет
ДНІПРОВСЬКА
ПОЛІТЕХНІКА
1899

Міністерство освіти і науки України
Національна академія наук України
Національний центр «Мала академія наук України»
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Київський національний університет
будівництва і архітектури
Національний університет «Запорізька політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Національний університет «Львівська політехніка»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**ХVІІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКАДЕМІЧНА Й УНІВЕРСИТЕТСЬКА
НАУКА: РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

09 – 12 грудня 2025 року
Полтава

Література:

1. Леценко Т. О. *Навчальний текст як мультимодальний лінгвовізуальний феномен: цілісність, зв'язність, інформативність. Інноваційна педагогіка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 47, т. 1. С. 185–190.*

УДК 330.101.541

**ДИНАМІКА МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В
УМОВАХ ВІЙНИ**

Жовнір Н.М., к.е.н., доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Ми всі спостерігаємо, як з кожним днем війни російська педерація провалюється в економічну чорну діру у зв'язку з впровадженням потужних санкцій (зокрема, замороження рахунків, вихід провідних компаній з рашистського ринку) у тому числі, завдяки консолідованій взаємодії нашої влади з представниками країн-партнерів.

Світові економісти прогнозують країні-агресору нищівну поразку і перший за століття (з 1917 року) зовнішній дефолт.

З такою блискавичною швидкістю падіння економіки ерефії, невдовзі ми побачимо не лише суттєве зменшення їхніх золотовалютних резервів (частина з яких заморожені на заході), а й значне скорочення запасів зброї, прострочених сухпайків та навіть того брухту, який колись був бойовою технікою.

З іншого боку, ні для кого не секрет, що війна – це неймовірно дорого. І видатки нашої держави на комплексний захист та підтримку економіки, за інформацією від глави Уряду Дениса Шмигала, становлять близько 2 млрд гривень щодня.

І тут мова лише про прямі видатки, не враховуючи наші збитки. В окремих містах, зокрема Бучі, Ірпені, Бородянці, Волновасі, Охтирці, Чернігові, Харкові, Маріуполі – окупанти буквально діють за воєнною філософією спаленої землі.

Тож ми вирішили дати оцінку української економіки під час війни за допомогою таких факторів:

- ВВП. В результаті повномасштабного вторгнення росії, падіння ВВП України у 2026 році може становити від -10% (прогноз МВФ) до -35-40% (попередній прогноз українського уряду) за умови, що окуповані росією території не розширюватимуться, а активна фаза війни не триватиме довше кількох місяців.

- Ділова активність. Понад половина компаній-членів Європейської бізнес-асоціації в Україні припинили або призупинили свою діяльність у воєнний час (57%). Серед меншого бізнесу ситуація схожа. За даними опитування КШЕ та Gradus, близько 39% компаній зупинили свою діяльність і ще 20% практично не працюють. Наразі ділова активність відновлюється дуже повільно.

- Експорт. Експорт товарів з України обмежений логістикою. Російські війська заблокували українські порти в Азовському та Чорному морях. Водночас дорожня та залізнична інфраструктура може переправити обмежені обсяги товарів в Україну в ЄС, в тому числі через масову евакуацію українців та блокпости. Залізниця була перевантажена евакуаційними поїздами.

- Морем Україна перевозила 62% загальної доларової вартості товарів, залізницею - 12%, автомобільним транспортом - 23%.

- Імпорт. В березні Україна експортувала 50% товарів від лютого обсягу (\$2,7 млрд). Чверть експорту - залізна руда, водночас експорт металів майже припинився. Експорт сільськогосподарської продукції знизився вчетверо порівняно з лютим.

- Інфляція. Дані інфляції, опубліковані Держслужбою статистики, показують зростання споживчих цін у березні на 4,5% порівняно з лютим. У річному вираженні зростання цін, ймовірно, опиниться у районі 15-20%. Зараз зростання цін стримується регульованими цінами на паливо, газ, опалення та електроенергію, а також фіксованим обмінним курсом.

- Інвестиції. Всі інвестиції в Україну - заморожені. Нові інвестиції будуть пов'язані тільки з перебазуванням виробничих потужностей компаній (більше 1500 компаній подали заявки на релокацію) із "гарячих регіонів", будівництвом житла для внутрішньо переміщених осіб та державними інвестиціями у відновлення інфраструктури.

- Банківський сектор. За попередніми оцінками кількох банків, було втрачено 50-70% грошового потоку від кредитів - відсотки та погашення. Однак проблеми з ліквідністю були вирішені завдяки наданню НБУ бланкових кредитів рефінансування. До кінця війни було скасовано норми пруденційного регулювання: вимоги до капіталу, ліквідності, кредитного ризику. Знецінення валюти було незначним завдяки блискавичній реакції НБУ, який зафіксував офіційний обмінний курс одразу після вторгнення на рівні 29,25 UAH/USD, а заборона на операції в іноземних валютах послабила тиск на гривню. Курс чорного готівкового ринку на початок квітня становив 31-33 UAH/USD, в межах 10% від офіційного.

- Завдані війною збитки. На 8 квітня 2024 року загальні задокументовані фізичні збитки оцінювалися в \$80 млрд, підрахував консорціум Інституту КШЕ (аналітичний підрозділ Київської школи економіки), Центру економічної стратегії, Антикорупційного штабу, Інституту аналітики та адвокації, Transparency International Ukraine та Prozorro.Sale. Здебільшого ця сума припадає на транспортну інфраструктуру, автошляхи, залізниці, мости, порти та аеропорти (\$39 млрд) а також житло (\$29 млрд). Повідомлялося про пошкодження чи руйнування близько ста промислових підприємств. Збитки промислових активів становлять \$6,7 млрд. На дев'ять найбільш постраждалих регіонів припадає 30% національного ВВП України.

- Металургія. Металургія втратила щонайменше 30% своїх активів. Маріупольські метпідприємства "Азовсталь" та "ММК Ілліча" з групи Метінвест Ріната Ахметова, відповідно другий і третій за розмірами металургійні заводи України. Наразі вони фактично зруйновані. Найбільший коксохім - Авдіївський коксохімічний завод сильно пошкоджено. Інші металургійні заводи - найбільший комбінат "АрселорМіттал Кривий Ріг" і четверта за величиною "Запоріжсталь" були зупинені. Обидва заводи поступово відновлюють виробництво. Підприємства з видобутку залізної руди працюють на 30-40% потужності.

- Паливо та енергетика. Збитки у цьому секторі обмежилися руйнуванням Кременчуцького нафтопереробного заводу, деяких об'єктів відновлюваної енергетики, мереж передачі електроенергії та розподілу газу. Кременчуцький НПЗ - був єдиним в Україні нафтопереробним заводом. Росія також свідомо атакувала паливні сховища по всій території України. В результаті паливо тепер на 100% імпортується і з інших країн. Незважаючи на жахливі картини нападу на Запорізьку атомну електростанцію, електрогенерація переважно не пошкоджена, за винятком кількох теплових станцій на північному сході. У перші дні війни Україна від'єдналася від російської/білоруської енергосистеми та підключилася до ENTSO-E, єдиного європейського ринку електроенергії.

- Міграція та людський капітал. За оцінками Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, з 24 лютого 2022 року з України виїхало 4,2 млн осіб. До цього у період з 21 по 23 лютого з Донецької та Луганської областей до Російської Федерації переїхало 113 000 осіб. Внутрішня міграція дуже впливає на розвиток людського капіталу і може стати істотним фактором перерозподілу людських ресурсів усередині країни. Дослідження внутрішньої міграції в Україні, проведене Міжнародною організацією з міграції (МОМ) у період з 9 по 16 березня, показало, що майже 6,48 мільйона людей є переміщеними особами в Україні внаслідок війни - переважна більшість з них залишила свої будинки або на початку

війни, або коли вона досягла їхнього району. Значна частина внутрішньо переміщених осіб (ВПО) - це представники вразливих груп.

Література:

1. Бізнес Цензор, Що відбувається з економікою України під час війни, 2022. URL: https://biz.censor.net/resonance/3334083/scho_vidbuvayetsya_z_ekonomikoyu_ukrayiny_pid_chas_viyiny

УДК 338:378

**СТРАТЕГІЧНІ КОНТЕКСТИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОСИСТЕМИ ВИЩОЇ
ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Заяць Т.А., доктор економічних наук, професор,
Інститут демографії та досліджень якості життя імені Михайла Птухи
scap@online.ua

Комеліна О.В., доктор економічних наук, професор,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
komelinaolha@gmail.com

***Анотація.** В умовах сучасних трансформаційних змін та інтеграції України до ЄС особливої актуальності набуває проблема стратегічного управління розвитком вищої освіти як інноваційної екосистеми. В таких умовах змінюється роль вищої освіти у формуванні інноваційної економіки та забезпеченні конкурентоспроможності держави, що супроводжується поглибленням процесів цифровізації, формуванням гібридних освітніх моделей, посиленням ролі університетів у національних інноваційних екосистемах, що відбувається у контексті глобальної конкуренції за таланти тощо. Дослідження сучасних викликів і можливостей у розвитку інноваційних екосистем вищої освіти, переосмислення стратегічних засад їх розвитку, впровадження нових механізмів забезпечення їх конкурентоспроможності як на національному, так і глобальному рівнях створюють нові стратегічні контексти їх подальшого розвитку. Сучасні моделі розвитку інноваційних екосистем вищої освіти й стратегії їх розвитку мають базуватися на нових принципах та урахувувати кращий досвід розвитку освітнього та дослідницького простору країн ЄС. Розвиток сучасних теорій, методів, технологій, інструментів управління науковим потенціалом інноваційної екосистеми вищої освіти з урахуванням європейських підходів до організації освітньої й наукової діяльності має бути спрямованим на реалізацію принципів відкритої науки, відкритих практик, відкритих інновацій та передбачати формування нового інформаційного забезпечення як організації наукових досліджень, так і відповідного стратегічного управління.*

***Ключові слова:** вища освіта, інноваційна екосистема, трансформація, стратегічні контексти.*

Вступ. В умовах глибоких трансформаційних змін, прискореної цифровізації, активної інтеграції України у європейський освітній і науковий простір проблеми стратегічного розвитку інноваційної екосистеми вищої освіти набувають ключового значення. Інноваційна екосистема вищої освіти перетворюється на потужний драйвер інноваційного розвитку, формування людського капіталу та зміцнення конкурентоспроможності держави. Нові глобальні тренди – конкуренція за таланти, розвиток гібридних освітніх моделей, зростання ролі університетів як центрів генерації знань та інновацій – вимагають переосмислення стратегічних підходів до управління освітнім та науковим простором. У цьому контексті важливо визначити й осмислити стратегічні пріоритети, у межах яких має розвиватися інноваційна екосистема вищої освіти України, а також окреслити сучасні можливості, інструменти та механізми забезпечення її конкурентоспроможності у національному та глобальному вимірах.